

Slekt fra Karlstad på Borgen

Seint på høsten 2018 kom en henvendelse fra en norskamerikaner. Hans forfedre kom fra Norge, nærmere bestemt fra Borgen og de utvandret antakeligvis fra en liten selveierplass som het Karlstad eller Kastad. Vedkommende ønsket å vite mer om denne eiendommen og dets beliggenhet. Nysgjerrigheten tok overhånd og jakten på informasjon om Karlstad begynte.

I dag finnes det ingen eiendom som heter Karlstad, men vegen opp til det eldste boligfeltet på Borgen har navnet Karlstadvegen og den måtte jo ha fått navnet sitt fra eiendommen Karlstad.

Det står også litt om Karlstad i bygdeboka: «Dette er en part, der som før berørt, også har hørt til Borgen og kom i sin tid likeledes i løytnant Keilhaus eie, for senere ved matrikuleringen også å bli slått sammen med Nedre Oppen. ...

I slutten av 1830-årene er Anders Olsen (Sørum?) partens eier og har den lenge. I 1860-årene blev Johannes Hansen f. i Rakkestad og g.m. datteren her Karen Andersdtr., eier. Senere kom Karlstad i Lars Larsen Oppens eie, som brukte den sammen med sin gård, og stedet var ikke lenger bebodd. Nu eies Karlstad av Hans Nafstad på Borgen som bruker det sammen med sin gård.»

Etterkommerne til Hans hadde eiendommen fram til på 2000-tallet da eiendommen eller jordet, ble solgt til Store Borgen. Ved forespørsel hos familien ble det oppgitt at jordet fortsatt kalles Karlstadjordet. Familiens hus som ligger i utkanten av jordet, heter fortsatt «Karlstrup».

Karlstadjordet ligger opp mot bebyggelsen i den tidligere skogkanten. Der lå nok også huset til bruket Karlstad for der ligger det fortsatt rester etter en grunnmur. Det er også ei ile eller oppkomme der, ifølge nåværende eier av Karlstadjordet. Dessuten er det en topp eller haug der som kalles Karlstadtoppen.

Et gammelt kart over «Ullensagers Compagnie» fra året 1800 av «Compagnie Chef Hals» viser Carstad (Karlstad) tegnet inn mellom Oppen og Borgen.

I Folketellingen for Ullensaker 1865 står det: «Carlstad under Borgen store». Der står også forvirrende opplysningen: «Hører egentlig under Oppen nedre».

Hans Haagensen med familie bodde der da. Han var losjerende og gårdsarbeider. Hans Haagensen kom opprinnelig fra gården Kåstad på Borgen og var bror til Kari Haagensdatter, kona til Anders Olsen som var eieren av Karlstad.

I Panteregisteret fra Eidsvoll tingrett over tinglysninger på eiendommen 45/4 Oppen nedre – Borgen store finnes alle eiendomsoverdragelser fra 1838 da Anders Olsen Sørum kjøpte eiendommen som da ble kalt Hestejordet for 311 Spd av Martin Olsen og Ole Olsen Haukerud, til Helge Nafstad overtok Karlstad i 1919.

Etter Anders Olsens død i 1870 solgte enken Kari Haagensdatter stedet til svigersønnen Johannes Hansen for 200 Spd. 22. juni 1883 solgte Johannes Hansen til Lars Larsen Oppen jr. for kr. 2 600.- for Johannes og familien ønsket å emigrere til Amerika.

Eiendommen gikk med det inn under Oppen. Deretter ble eiendommen solgt til Hans Hermandsen Nafstad og kona Hilda i 1911 for kr. 6 000.-. Helge Nafstad overtok altså i 1919 og datteren etter ham. Nå ligger jordet altså under Store Borgen. Etter at Johannes Hansen solgte Karlstad i 1883 er det visstnok ingen som har brukt husene, bare eiendommen.

Hvem var da kona til Johannes? Det var Karen Andersdatter født på Kåstad i 1841 og datter av Anders Olsen Sørnum, som da kalte seg Anders Olsen Kåstad. Anders Olsen var forresten ikke fra Sørnum, men født i Nes rundt 1808. Ved vielsen til Kari Haagensdatter i 1833 sto det at han var fra Hvam.

Familien bodde på Kåstad da Karen ble født, for Karens mor Kari Haagensdatter, kona til Anders Olsen, var datter av Haagen Olsen Kjos på Kaastad og Kari Olsdatter Randbye og hun var søster til Hans Haagensen som i 1865 bodde på Carlstad under Store Borgen. Kåstad ble forøvrig solgt ut av familien rundt 1860. Norskamerikaneren som tok kontakt og ønsket svar på hvor forfedrenes selveierplass Karlstad eller Kastad (Kåstad) lå, hadde merkelig nok forfedre også fra Kåstad på den kvinnelige siden av slekta.

Haagen Olsen Kjos bodde på Kjos nordre i 1801, var 18 år og ugift. Han ble født på Mjælaberg i 1782 som sønn av bonde, smed og hjulmaker Ole Hansen senere Kjos, og Kari Iversdatter Kopperud. Han kjøpte Kaastad i 1827. Haagens senere kone Kari Olsdatter Randbye ble født i 1788 som datter av Ole Tomesen og Ragnhild Hansdatter Randbye.

Hvorfor Anders Olsen og Kari Haagensdatter bodde på Kåstad hos Karis foreldre i 1841 da Karen ble født, hele 3 år etter at Anders Olsen kjøpte Hestejordet som seinere ble hetende Karlstad, vites ikke. Anders Olsen og familien bodde heller ikke på Karlstad i 1865. Da var det jo Hans Haagensen som losjerte der. Fant faktisk ingen i husstanden til Anders Olsen bosatt innenfor Ullensakers grense i Folketellingen for 1865.

Så tilbake til Amerikafarerne. 16. januar 1870 giftet Johannes Hansen og Karen Andersdatter seg. Det var samme året som de overtok Karlstad. Anders Olsen var død, for Kari Haagensdatter ble titulert som enke ved eiendomsoverdragelsen. Johannes betalte henne 200 Spd for eiendommen.

Johannes Hansen og Karen Andersdatter og etter hvert 3 sønner samt Karens mor, Kari Haagensdatter, bodde på Karlstad under Folketellingen for 1875. Eiendommen kaltes da «Borgen, før Oppen». Johannes var gårdbruker og selveier og svigermoren hadde føderåd. De hadde også 2 eldre mennesker boende hos seg. Disse hadde understøttelse av Ullensaker fattigvesen og ernærte seg ved dagarbeide i tillegg.

Fram til 22. juni 1883 eide og bodde familien på Karlstad, men da solgte Johannes eiendommen Karlstad til Lars Larsen Oppen jr. for kr. 2600.-. 11. juli samme år skrev Johannes kontrakt for utreise til Amerika med agenten Fredrik Lie. Dagen etter reiste de med skipet «Geiser» fra Thingvalla Line. Målet var Green Bay, Wisconsin. Etter dette var det ingen fastboende på Karlstad og eiendommen ble brukt i tillegg til allerede eksisterende jordbruksareal.